

Românii sub ocupația sovietică

Trecerea României *în spatele* „Cortinei de Fier”, mai precis *în zona de ocupație sovietică* (21), a reprezentat un capitol de istorie siluită și falsificată, un proces desfășurat în etapa finală și îndeosebi, după terminarea celui de-al Doilea Război Mondial. Faptul, specific României și practic tuturor țărilor Europei Est-Centrale, a putut în epocă să fie recepțat ca surprinzător și de neînțeles, dar astăzi, în perspectivă istorică, ne apare cu totul explicabil dacă avem în vedere, pe de-o parte, *rolul URSS* în obținerea victoriei împotriva statelor Axei în frunte cu Germania, iar pe de altă parte, *acordurile secrete* încheiate prin anii 1943-1945 între Puterile Aliate potențial și, finalmente, efectiv victorioase în 1945, în speță între URSS, SUA și Marea Britanie (9). Nu a fost numaidecât vorba de un *blestem al istoriei*, în chip practic de un blestem al *situației geopolitice* a statelor aflate în spațiul de acțiune a hoardelor roșii, ci, în primul rând, trebuie să luăm în considerație *voința și putința* de expansiune a Kremlinului la un anumit moment, în care a realizat ceva cu adevărat unic în istorie: nu subjugarea clasică a unui teritoriu ori a unei țări, ci – după eșecul exportului de revoluție tentat de Moscova prin anii '20 – pur și simplu s-a înfăptuit în practică, pentru aproximativ 50 de ani și cu consecințe grave, dificil încă de apreciat în totalitate, *schimbarea regimurilor social-politice* existente în țările est-central europene „vizitate” de trupele sovietice la sfârșitul conflagrației din anii 1939-1945. În mod concret, cu numai câteva

săptămâni înainte de capitularea Germaniei, primindu-l pe Tito la Kremlin, Stalin i-a destăinuit liderului Iugoslaviei esența planurilor moscovite, și anume – ne transmite Milovan Djilas, prezent la discuții – că: **„în războiul acesta [din 1939-1945] nu este la fel ca în cel trecut [din 1914-1918], ci cel care ocupă un teritoriu își impune și sistemul său social. Fiecare își impune sistemul său acolo unde ajunge armată sa. Altfel nici nu poate fi”** (12). Mai mult decât celelalte state din zonă, România – grație poziției sale strategice, situării sale în tabăra germană în 1941-1944 și nominalizării ei în faimosul acord al procentajelor Churchill–Stalin din octombrie 1944 – a „beneficiat”, cea dintâi, de invazia armatei roșii, iar, în consecință, țara, după ce pierduse exclusiv în folosul URSS unele teritorii răsăritene (Basarabia, nordul Bucovinei, ținutul Herței), s-a aflat dintr-odată, mai mult decât fusese până la 23 august 1944, în poziția de **ocupată**, iar **ocupația sovietică a coincis iremediabil cu declanșarea procesului de sovietizare, de comunizare, de scoatere a ei din Europa** (2, 6, 10, 11, 14, 16, 19, 27), așadar *dincoace* de „Cortina de Fier”.

Intențiile URSS în ceea ce privește comunizarea României, numai bănuite anterior loviturii de stat de la 23 august 1944, s-au descifrat opiniei publice imediat după aceea. Astfel, ofensiva Fronturilor 2 și 3 ucrainene după 20 august 1944 în zona Iași–Chișinău viza un succes deplin care să asigure îngenuncherea României (36), ceea ce a făcut ca actul de la Palatul Regal din București să încurce planurile Kremlinului, context în care a intervenit hotărârea acestuia de a amâna recunoașterea publică a schimbărilor survenite cu câteva zeci de ore, pentru ca abia la 27 august 1944 *Stavka* sovietică să dicteze trupelor sale sistarea operațiunilor trupelor proprii împotriva celor române?! (9). În acest răstimp, unitățile armatei roșii au înaintat pe teritoriul românesc deja eliberat de forțele noastre cu „arma în bandulieră”, reieșind clar intențiile

atacanților de a ocupa cât mai repede o parte cât mai importantă din teritoriul național. La 31 august 1944, atunci când delegația română pentru semnarea Convenției de armistițiu ajunsese deja la Moscova și avea să fie încă reținută acolo, Grigore Niculescu-Buzești, ministrul de Externe în cabinetul instalat la 23 august 1944, a informat oficial cel dintâi SUA și Marea Britanie despre sensul celor întâmplate cu trupele „eliberatoare” rusești, adică: **„Armata sovietică din România își continuă înaintarea cu intențiunea probabilă de a ocupa o cât mai mare parte, dacă nu totalitatea teritoriului nostru, sub cuvânt că armistițiul nu a fost încă semnat, deși înaintarea trupelor sovietice în România nu este întru nimic justificată dat fiind că guvernul român a lichidat la această oră, exclusiv prin propriile sale forțe, toate centrele de rezistență germană”** (30, II). Tot pe atunci, guvernul nostru a protestat împotriva ingerințelor sovieticilor care i-au capturat pe cei doi Antonești și pe colaboratorii lor din București pentru a-i trimite la Moscova, procedeul fiind apreciat drept **„o lezare evidentă adusă suveranității române”** (30, II). În sfârșit, la începutul lui septembrie 1944, revenind în Capitală din voiajul său temporar oltenesc de după 23 august 1944 și întâlnindu-se cu trupele ce se aflau spre vest, Regele Mihai I a reținut cu îngrijorare că rușii, asemenea hoardelor mongole, erau în plin marș de ocupare a țării (9). Odată semnată, în zorii zilei de 13 septembrie 1944, Convenția de armistițiu, România a devenit **țară ocupată prin tratat și cu tratat** (37)!

Cu complicitatea unor lideri și a unor forțe politice interne, în speță comuniștii din interior ori cei găzduiți la Moscova în anii războiului și expediați la București pe tancurile învingătorilor, Kremlinul declanșează etapa următoare – aceea a sovietizării statului, care trebuia și avea să se concretizeze în transformarea României într-o **satrapie** a Imperiului Roșu. Evenimentele petrecute au fost intens studiate

de kremlinologi (15-19, 21, 23, 26-28), dar abia în ultimii ani deschiderea arhivelor din țările foste comuniste a îngăduit istoricilor să pătrundă în tainele istoriei recente (1, 32). Între recordurile activității lor se numără și descoperirea directivei din 2 iunie 1947 a NKVD-ului (predecesorul direct al faimosului **KGB**), privind „soluționarea problemelor” = sovietizarea Poloniei, dar, evident, valabile pentru toate statele Europei Est-Centrale. Reținem din acest document unele din cele 45 de dispoziții cu caracter general pentru toate țările intrate după 1944-1945 sub cizma roșie: „...**5. Trebuie realizată în mod accelerat unificarea tuturor partidelor într-un singur partid... 6. Unificarea tuturor organizațiilor de tineret... 8. Se va acorda o atenție deosebită persoanelor cu capacități organizatorice și cu șanse sigure de popularitate... 9. Se va urmări ca funcționarii de stat (exclusiv organele de securitate și din industria minelor) să aibă salarii mici... 10. În toate organele de guvernământ, respectiv în majoritatea uzinelor, trebuie să avem oameni care conlucrează cu serviciile noastre speciale (fără știrea organelor administrative locale)... 13. Politica față de mica gospodărie țărănească își propune a face gospodărie nerentabilă. După aceea trebuie începută colectivizarea... 14. Trebuie făcut totul ca hotărârile și ordinele – fie acestea cu caracter juridic, economic sau organizatoric – să fie nepunctuale... 17. Sindicatele nu au dreptul de a se împotrivi conducerii. Sindicatele trebuie să fie ocupate cu alte probleme, ca de exemplu: organizarea concediilor de odihnă, discutarea cererilor de pensii și împrumuturi, programe culturale și distractive, organizarea de excursii, repartizarea mărfurilor deficitare... 19. În legătură cu activitatea băștinașilor (polonezi, respectiv români, unguri ș.a. – Gh. B.) care sunt purtători ai unor funcții de partid, de stat sau administrative, trebuie create asemenea condiții ca aceștia să**

fie compromiși în fața angajaților... 21. În cazul fiecărei acțiuni armate și cu ocazia tragerilor, cantitatea muniției va trebui controlată permanent și cu seriozitate, indiferent de tipul de armă. 22. Trebuie ținut sub observație fiecare institut de cercetare și laborator. 23. Trebuie acordată o mare atenție inventatorilor, inovatorilor... Este permisă doar realizarea acelor invenții care au aplicabilitate în industria minelor sau cele care au indicațiile noastre speciale... 24. Punctualitatea transporturilor trebuie perturbată... 27. Luările de poziție ale conducătorilor băștinașe pot avea coloratură națională sau istorică, dar acestea nu pot duce la unitate națională. 28. Trebuie acordată o mare atenție ca nu cumva să existe rețele de apă nelegate la rețeaua principală din cartierele în curs de reconstrucție sau nou construite... 32. Trebuie facilitată extinderea de stat la cel mai înalt grad în toate domeniile... 33. A se împiedica aprovizionarea bună a pieții interne. 34. Trebuie acordată o atenție deosebită bisericilor. Activitatea cultural-educativă trebuie astfel dirijată ca să rezulte o antipatie generală împotriva acestora... 35. Din școlile elementare, de specialitate, dar mai ales din licee și facultăți trebuie să fie înlăturați profesorii care se bucură de popularitate. Locurile lor trebuie să fie ocupate numai de oameni numiți... 36. Trebuie să fie inițiată organizarea unor acțiuni cu caracter artistic sau sportiv care să sărbătorească lupta băștinașilor împotriva cotropitorilor (exclusiv rușii, îndeosebi nemții) și care să popularizeze lupta pentru socialism. 37. Pe plan local este interzisă apariția unor opere despre acei băștinași care înainte de revoluție și în perioada celui de-al Doilea Război Mondial au trăit la noi... 40. Atenție ca reprezentanții opoziției politice să fie închiși. Să se prelucraze acei opozanți care se bucură de stima populației. Înainte ca ei să se întipărească în conștiința maselor, trebuie lichidați prin așa-

numite «întâmplări neprevăzute» sau închiși sub acuzația de crimă de drept comun. 41. Trebuie împiedicată reabilitarea celor condamnați în procese politice... 45. Trebuie ca la facultăți să ajungă cu prioritate cei ce provin din cele mai joase categorii sociale, cei care nu sunt interesați să se perfecționeze la nivel înalt, ci doar să obțină o diplomă” (8). Rememorând „recomandările” din 1947 ale NKVD-ului, trebuie să recunoaștem că și astăzi, după toată experiența comună țărilor est-central europene, rămânem uluiți de precizia și gama largă a problemelor cuprinse într-un singur document, de voința și scopurile precise etalate de învingător, de mijloacele eficace alese de către ocupant pentru a-și apropia succesul, într-o „operă” încredințată în primul rând, dacă nu exclusiv, serviciului secret cel mai de temut și eficient al gulagului stalinist – organismul de securitate internă. Deducem că, în spatele ocupației militare efective a teritoriilor polon, român, bulgar etc. și cu concursul liderilor comuniști propulsați la nivelul conducerilor centrale și locale, cu acordul și prin grija organismelor de securitate sovietică, acestea din urmă, NKVD-ul în chip fundamental **decideau și înfăptuiau** pe teren, la modul cel mai concret cu putință, **comunizarea unei întinse zone a bătrânului și greu încercatului riostru continent!**

Așa cum am afirmat, problemele comunizării estului european s-au aflat și se află în atenția istoricilor de pretutindeni. Dintre aceștia, celebrul istoric britanic Hugh Seton-Watson a fost cel dintâi care a stabilit **modelul** reunind trăsăturile de bază ale implantării comunismului în spatele „Cortinei de Fier” europene (26-27), iar aceasta, într-un moment când directiva citată a NKVD era departe de a fi fost cunoscută. Astfel, potrivit schemei lui Seton-Watson, procesul comunizării a presupus înainte de toate: 1. Suprimarea tuturor partidelor necontrolate direct și deplin de către comuniștii locali; 2. Tratarea ca trădătoare a atitudinilor de admirație manifestată de

unii cetățeni față de politica Occidentului ori a prieteniei cu cetățenii țărilor apusene; 3. Obligatorietatea pentru noile guverne impuse de Kremlin după 1944-1945 (guvernul doctor Petru Groza la București) de a face „copii la indigo” după instituțiile și administrația Moscovei; 4. Operațiunile respective trebuiau declanșate și supravegheate **numai** de către persoanele alese, educate și controlate direct și exclusiv de către autoritățile sovietice (recte, de către NKVD); 5. De îndată ce ordinea politică **de tip sovietic** se impunea în vreuna din țările est-central europene, s-a trecut la introducerea/aplicarea politicilor economice, rurale, sociale, culturale ori instituționale proprii URSS-ului: etatizarea, industrializarea, colectivizarea, mobilizarea forței de muncă, planificarea anuală și multianuală a economiei, propagandă și ideologie, școală și știință, exacerbară campaniei ateiste etc. etc. Evoluțiile subliniate nu au putut să nu fie surprinse de către organele diplomatice și de informații occidentale, lucru atestat, de exemplu la 1 august 1946, de studiul-sinteză, intitulat *Drama sud-est europeană și declinul autorității anglo-americane văzute prin prisma situației din România*, întocmit de Departamentul de Stat din Washington, D.C. Documentul în discuție observa cu temei că „**guvernul actual al României (doctor Petru Groza – Gh. B.), impus de Soviete, care a fost caracterizat de Statele Unite și Anglia drept «nedemocratic și nereprezentativ» și care a rămas în aceeași postură, e liber să facă tot ce vrea IN INTERESUL UNILATERAL AL PUTERII CARE L-A IMPUS ROMÂNIEI (URSS – sublinierea și nota noastră), ceea ce, de la sine înțeles, dăunează intereselor autorităților anglo-americane**”. În context – se evidențiază în continuare – „**autoritatea Angliei și Americii a ajuns într-un declin dureros care necesită grabnice măsuri de îndrepturi**”, care bineînțeles, n-au intervenit, deși poporul român le aștepta „**cu multă nerăbdare**” (31). În atare împrejurări, procesul **căderii în**

comunism s-a aprofundat, nicidecum numai în România.

Examinarea proceselor survenite nu trebuie, desigur, să ne îndepărteze de surprinderea faptelor concrete cu care s-a confundat după **1944** ocupația militară sovietică în România. Prelungită efectiv până în **1958** (29, 34), această ocupație rusească – a 12-a în ordinea celor inițiate la 1711 (3, 37) – a traversat, după C. Hlihor, cel puțin trei perioade, caracterizându-se în ansamblu, după același, prin „**teroare, violență și jaf efectuate haotic la început, apoi în mod sistematic**” (34), trupele străine având – după cum s-a remarcat mai sus – un rol nu mai puțin important în **schimbarea regimului social-politic** din România (idem). Prezența lor a semnatificat în primul rând **jaful și teroarea**, în contradicție totală cu postura lor „eliberatoare” ce s-a căutat a se acredita de propaganda moscovită. Nu putem ignora câteva exemple. Mai întâi, vom trimite la sinteza nr. 641 din 13 septembrie 1944 a Inspectoratului General al Jandarmeriei, stăruind asupra „incidentelor provocate de unele elemente ale armatei sovietice”. Numai pentru județul Ilfov, sinteza trecea în seama ocupanților:

„În ziua de 10 septembrie, la orele 16, jandarm sergent major Flutur Gheorghe, care făcea serviciul la postul fix în Piața Regina Maria, București, a fost ridicat de către ostași ruși și dus cu o mașină în loc necunoscut.

În *com. Ștefănești*, în ziua de 7 septembrie, au fost devastate locuințele preotului Teianu și locuitorului Costache Bîncuță, după ce i-au luat toate lucrurile din casă și banii, au dat drumul la vinul din butoaie, curgând în pivniță.

În *com. Hotarele*, în ziua de 7 septembrie a.c., au devastat casa lui Radu Stolojan, după care au luat o mașină, o trăsură, porci, oi, cereale.

Idem, casa d-nei Victoria Popescu, luându-i și 18.000 litri vin.

De la d-ra Sabina Luca: lucruri casnice, doi cai, două trăsură, vinul și țuica. De la Alex.

Cuprins

Argument	5
----------------	---

AGRESIUNEA COMUNISMULUI

ÎN ROMÂNIA – <i>Studii</i> –	9
I. Românii sub ocupația sovietică.....	11
Bibliografie sumară	23
II. Yalta și România: mituri și realități.....	26
Note.....	39
III. Gheorghe Gheorghiu-Dej: „Radiografia unui stanilist”	46
IV. Ana Pauker: fișe pentru portret și autoportret	61
Note.....	72
V. Mărirea și decăderea lui Alexandru Drăghici	74
VI. Lucrețiu Pătrășcanu: spovedania unui nomenclaturist în dizgrație	91
VII. Arma politică a reabilitărilor: caruselul crimelor și liderii comuniști români.....	100
VIII. „Războiul Rece” și România: istorie și istoriografie	129
Note.....	136

AGRESIUNEA COMUNISMULUI

ÎN ROMÂNIA – <i>Documente</i> –	141
A. Românii în Gulagul KGB.....	143
B. Din culisele loviturii de stat din 30 decembrie 1947	152
C. Călăi și victime	172

D.	1957: Catastrofa aviatică de pe aeroportul Vnukovo din Moscova – provocare sau accident.....	269
E.	1967-1968: Reexaminarea „cazurilor” Lucrețiu Pătrășcanu, Ana Pauker, Vasile Luca și Teohari Georgescu	283
F.	Programul stabilit de partid: propagandă, cultură, artă și știință.....	396